

1- Testu-iruzkina (4 puntu):

“Gauerdian, jende errespetatuak etxean lotan daudenean, faxisten kamioiak iristen dira landaldearen erdian kokatutako herri txikietara, edo ehun bat biztanleko auzoetara. Bertan, beti Agrariako tokiko liderrekin batera iristen dira (patronaleko erakundea), noski, beti haien gidaritzapean, bestela ezinezkoa litzateke, iluntasun guztian, Liga-ren burua (tokiko sindikatua) edo laneratzeko bulego txikia ezagutzea. Etxe batera iristen dira eta agindua entzuten da: «Inguratu etxea». Hogeitik ehunera bitarteko gizonezko izaten dira, fusilez eta errebolberrez armatuak. Liga-ko burua deitzen dute eta behera etortzeko agintzen diote. Men egiten ez badie, esaten diote: «Ez bazara jaisten, etxea erreko dugu, zure emaztea eta seme-alabak barruan daudela». Orduan, Liga-ko burua jaitsi egiten da. Ateak ixten dira, harrapatzen dute, lotu eta kamioira igotzen dute, bertan tortura ikaragarriak jasaten ditu, hiltzeko edo urperatzeko plantak eginez, eta, gero, basoan uzten dute, zuhaitz baten ondoan, biluzik. Bestela, gizon horrek nahikoa ausardia badu, eta atea ireki ez eta bere burua defendatzeko arma bat erabiltzen badu, orduan berehala hiltzen dute, hutsik egin gabe.”

Matteotti. 1921eko martxoko hitzaldia.

- **Erantzun testuari buruz:**

- Ideia nagusiak.
- Testuinguru historikoa.
- Garapena eta iruzkina.
- Balorazio pertsonala eta ondorioak.

2- Europar Batasuna eta haren bilakaera. Begiratu irudiari, eta idatzi testu txiki bat, haren bilakaera azalduz (2,5 puntu):

3- Egiazkoa ala faltsua? Aztertu beheko adierazpenak eta erabaki ea egiazkoak ala faltsuak diren. Faltsuak badira, zuzendu. (2 puntu)

	EGIAZKOAK	FALTSUAK
1- Bigarren Mundu Gerra AEBren hegemonia ekarri zuen.		
2- 1947tik aurrera, Estatu Batuek Europa laguntzeko programa intentsibo bat garatu zuten, Martxo Plan izenekoa.		
3- Bigarren Mundu Gerra ostean, Japonia sobietar indarrek okupatu zuten.		
4- Stalin, Bigarren Mundu Gerra ostean, SESB garaipenera eraman zuen lider eztabaidea bihurtu zen.		

5- Latinoamerikan, Kubako Iraultzaren garaipena, 1959an, mugimendu iraultzaileentzako eredu bihurtu zen.		
6- Txinan, 1911n enperadore bakarra kargutik kendu ondoren, monarkia aldarrikatu zen.		
7- Txinako iraultza kulturala prozesu baketsua izan zen, eta konfiantza-giro bat sortu zuen. Txinako kultura-erreferente guztien aitortza eta estimua ekarrita.		
8- Kolonialismoak, batez ere, motibazio kulturala eta erlijiosoa izan zuen, baina beste faktore politiko eta sozial batzuk ere gehitu ziren.		
9- Lurraldea menperatuta, kolonia antolatu egin zen metropoliak kontrolatu eta kudeatzeko.		
10- Protektoratuetan, Europako okupazioaren ondoren, estatuaren antolaketa, gobernu indigenaren eta administrazio propioaren egitura mantendu zuten lurraldeak izan ziren .		

4- Defini itzazu termino hauek. Sei proposatutakoen artean 3 aukeratu behar dituzu (1,5 puntu. 0,5 bakoitzeko).

1. Genevako Konferentzia (1954)
2. Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala
3. Perestroika
4. Deskolonizazioa
5. Commonwealth
6. Arabiar Itzaropena (Arabiar Udaberria)

HISTORIA OROKORRA. ERANTZUN ORIENTAGARRIA

- **KALIFIKAZIO-IRIZPIDEAK:**

Galdera bakoitzaren ondoan, dagokion puntuazioa agertuko da; guztira, 10 puntu.

- **EBALUAZIO-IRIZPIDEAK:**

- Irizpide orokorra:

Erantzunen zuzentasuna, azalpenaren argitasuna eta kalitatea, egituraketa (batez ere testuaren komentarioan), hiztegiaren kalitatea eta hizkuntzaren zuzentasuna baloratuko dira.

- Irizpide espezifikoak:
 - Erantzunak zehaztasunez, koherentziaz eta antolatuta ematea.
 - Mapa, grafiko eta estatistika-taulen interpretazio zuzena egitea.
 - Testu bat emanda, bere alderdi guztiak behar bezala komentatzea.

• **GALDERA ETA EDUKI-BLOKEEN ARTEKO LOTURA:**

GALDERA	EDUKI- BLOKEAK
1. GALDERA	1. EDUKI- BLOKEA
2. GALDERA	6. EDUKI-BLOKEA
3. GALDERA	1- 4 EDUKI- BLOKEAK
4. GALDERA	1.EDUKI- BLOKETIK 6. EDUKI BLOKERA

1- Testu-iruzkina (4 puntu):

Testu hau Giacomo Matteotti sozialista italiarrak 1921ean egindako diskurtso baten zati bat da. Testu hau salaketa bat da, eta Italiako landa-eremuan faxistek erabilitako errepresio- eta indarkeria-metodoak deskribatzen ditu. Egilearen helburua ekintza terrorista hauek salatzea eta horiek azaleratzea da, gizartearen kontzientzia pizteko eta faxismoaren basakeria salatzeke.

1. Ideia nagusiak
Testuak azaltzen du nola faxista taldeek gauean erasotzen dituzten sindikatu liderren etxeak, Italiako herri txikietan. Patronaleko agintarien laguntzarekin, faxistek mehatxuak, torturak eta hilketak erabiltzen dituzte oposatzaileak beldurtzeko eta landako erresistentzia desaktibatzeke.

2. Testuinguru historikoa
Diskurtso hau 1921ean egin zuen Giacomo Matteotti sozialista italiarrak, Mussoliniren faxismoa indarra hartzen ari zen garaian. Italia lehen Mundu Gerraren ondoren krisi sozial eta ekonomikoan zegoen, eta faxismoak aprobetxatzen zuen indarkeriaren bidez kontrolatzeko eta langileen mugimendua geldiarazteke.

3. Garapena eta iruzkina
Matteottik hizkera zuzena eta deskriptiboa erabiltzen du faxismoaren basakeria salatzeke, eraso nola antolatzen duten eta zenbateko krudelkeria duten zehaztuz. Bere asmoa da ekintza horien aurkako indignazioa eta gaitzespena sortzea, faxisten eta patronalaren zenbait sektoreen arteko konplizitatea nabarmenduz.

4. Balorazio pertsonala eta ondorioak
Testu honek islatzen ditu Matteottiren ausardia, faxismoaren indarkeria salatzen

baitu, eta gizartearen kontzientzia pizteko egin zuen ahalegina. Haren diskurtsoa erresistentzia aktiboa da, eta barbarieari eta izua politika-tresna gisa erabiltzea salatzen du.

2- Europar Batasuna eta haren bilakaera. Begiratu irudiari, eta idatzi testu txiki bat, haren bilakaera azalduz (2,5 puntu):

Irudiak Europako Batasunaren 1957tik 2007ra arteko hazkundea erakusten du, handitze-faseak lau urdin tonu desberdinetan bereizita. Lehendik dagoen legenda bakoitzak Batasunera atxikitzeo etapa bat adierazten du:

- **Urdin iluna:** Kolore honek Europako Batasunaren sortzaileak diren estatuak adierazten ditu, 1957an Erromako Tratatua sinatu eta Europako Ekonomia Erkidegoa (EEE) sortu zutenak. Sei herrialde hauek izan ziren: Alemania, Frantzia, Italia, Belgika, Herbehereak eta Luxenburgo. Fundazio horrek Europako integrazio ekonomiko eta politikoaren hasiera markatu zuen, eta Bigarren Mundu Gerraren ondoren kontinentean gatazkak saihesteko helburua zuen.
- **Urdin ertaina:** Kolore honek Europako Batasunaren 1970eko eta 1980ko hamarkadetako lehenengo hedapenak adierazten ditu. Fase honetan, Erresuma Batua, Irlanda, Danimarka (1973) eta, ondoren, Grezia (1981), Espainia eta Portugal (1986) batu ziren. Etapa honek garrantzi handia izan zuen Mendebaldeko eta Hegoaldeko Europako zabalkundean, ekonomiaren eta politikaren alorrean lankidetzaz sendotuz.
- **Urdin argia:** Kolore honek 1990eko hamarkadan izandako sarrera berriak adierazten ditu, non Austria, Finlandia eta Suedia sartu ziren, 1995ean. Fase honetan, askotan, mugimendu libreak eta integrazio ekonomikoaren sendotzea nabarmentzen dira, eta euroaren sorrera prestatzen hasi zen.
- **Urdin oso argia:** Kolore honek 2004an eta 2007an egindako ekialdeko hedapena adierazten du. 2004an hamar herrialde sartu ziren, gehienak Europa Ekialdeko sozialista ohiak, hala nola Polonia, Hungaria, Txekiar Errepublika, Eslovakia, Estonia, Letonia, Lituania, Eslovenia, baita Malta eta Zipre ere. 2007an, Bulgaria eta Errumania batu ziren EBra, eta, hala, ekialdeko zabalkunde-fasea amaitu zen. Hedapen hori funtsezko pausoa izan zen Gerra Hotzaren ondoko Europaren berradiskidetasunerako, eta EBren estabilitatearekiko eta garapen demokratikoarekiko konpromisoa ezarri zuen.

Europako Batasunaren hedapenaren balorazio orokorra
Mapa horretako koloreen bilakaerak erakusten du nola EB hazten joan zen eta kide berriak sartzeko egokitzen joan zen. Etapa bakoitzak herrialde kopurua handitzen dela erakustez gain, ekonomia, kultura eta politika alorretan dibertsitatea handitzen dela ere erakusten du. Ekialdeko hedapenak bereziki erakusten du gaingitu zirela

Europar historiak izan ziren banaketak eta kontinente bateratu eta lankidetzan oinarritutako baten alderantz egindako urratsak.

3- Egia edo faltsua? Aztertu beheko adierazpenak, eta erabaki ea egiazkoak ala faltsuak diren. Falsuak badira, zuzendu (2 puntu).

	EGIAZKOAK	FALTSUAK
1- Bigarren Mundu Gerra AEBen hegemonia ekarri zuen.	x	
2- 1947tik aurrera, Estatu Batuek Europa laguntzeko programa intentsibo bat garatu zuten, Martxo Plan izenekoa.		x
1947tik aurrera, Estatu Batuek Europa laguntzeko programa intentsibo bat garatu zuten, Marshall Plana izenekoa.		
3- Bigarren Mundu Gerra ostean, Japonia sobietar indarrek okupatu zuten.		x
3- Bigarren Mundu Gerra ostean, Japonia AEBko indarrek okupatu zuten.		
4- Stalin, Bigarren Mundu Gerra ostean, URSSra garaipenera eraman zuen eta lider ukazina bihurtu zen.	x	
5- Latinoamerikan, Kubako Iraultzaren garaipena, 1959an, iraultza mugimenduentzako eredu bihurtu zen.	x	
6- Txinan, 1911n enperadore bakarra kargutik kendu ondoren, monarkia aldarrikatu zen.		x
Txinan, 1911n enperadore bakarra kargutik kendu ondoren, errepublika aldarrikatu zen.		
7- Txinako iraultza kulturala prozesu baketsua izan zuen, eta konfiantza giro bat sortu zuen, Txinako kultura erreferente guztien aitortza eta estimua ekarri.		x
Txinako iraultza kulturala kontraerreboluzionarioak izan zitezkeen guztiak gogor jazarri eta errepresaliatu zituen.		
8- Kolonialismoak, batez ere, motibazio kulturala eta erlijiosoa izan zuen, baina beste faktore politiko eta sozial batzuk ere gehitu ziren.		x
Kolonialismoak, batez ere, motibazio ekonomikoa izan zuen, baina beste faktore politiko eta sozial batzuk ere gehitu ziren.		
9- Lurraldea menperatuta, kolonia antolatu egin zen metropoliak kontrolatu eta kudeatzeko.	x	
10- Protektoratuetan, Europako okupazioaren ondoren, estatuaren	x	

antolaketa, gobernu indigenaren eta administrazio propioaren egitura mantendu zuten lurraldeak izan ziren .		
---	--	--

4- Terminoa hauek definitu. Sei proposatutakoen artean 3 aukeratu behar dituzu (1,5 puntu. 0,5 bakoitzeko). DEFINIZIO ORIENTAGARRIAK.

- **Genevako Konferentzia (1954):** Indotxinako Gerraren ostean Asiako bakea negoziatzeko Genevan ospatutako bilera nazioartekoa. Indotxinako Gerraren eraginez, Vietnam bitan banatu zen (iparra eta hegoa), eta horrek, geroago, Vietnamgo Gerra eragin zuen.
- **Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala:** 1948an NBEk onartutako dokumentua, eskubide eta askatasun unibertsal oinarritzeko ezartzen dituen, pertsona guztientzat duintasuna, berdintasuna eta justizia sustatuz, arraza, erlijioa eta sexua alde batera utzita.

Perestroika: Mikhail Gorbaxovek 1980ko hamarkadan Sobietar Batasunean ezarritako erreforma politiko eta ekonomikoa. Ekonomia modernizatzea eta irekitasun politikoa (glasnost) sustatzea zuen helburu. Horrek sistema sobietarra desagitzen lagundu zuen.

- **Deskolonizazioa:** Lurralde kolonialak askatzea, batez ere XX. mendean, Afrikako, Asiako eta Karibeko herrialdeek potentzia kolonial europearren menpe egon ondoren independentzia lortu zuten prozesua.
- **Commonwealth:** Herrialdeen elkarte bat, gehienak britainiar kolonia ohiak, ekonomiaren, hezkuntzaren eta giza eskubideen arloetan elkarlanean dihardutenak, Erresuma Batuekin lotura historiko eta kulturalak mantenduz.
- **Arabiar Itzaropena (Arabiar Udaberria):** 2010ean mundu arabiarreko herrialdeetan hasitako herri-protestak eta matxinadak. Erreformak eta erregimen autoritarioen amaiera bilatzen zuten; zenbait herrialdetan aldaketa politikoak ekarri bazituen ere, emaitzak nahasiak izan ziren eta zenbaitetan gatazkak eragin zituzten.